

LAB FOR A NEW WORLD

**We
care
inspire
connect**

11 November 2021

'Lab for a New World'

Dit boekje is de weerslag van 'Lab for a New World': een feestelijk diner pensant ter gelegenheid van het afscheid van Hans van Drongelen als studentenpastor (PKN) in Delft.

Het diner pensant vond plaats op 11 november 2021 in 'Lijm en Cultuur' op de campus van de TU Delft. Vlak voor een nieuwe 'lockdown' vanwege de COVID-pandemie.

De avond werd geopend door MoTiv-partner en collega pastor Renske Oldenboom.

Sprekers kwamen uit verschillende geledingen van de TU Delft en van MoTiv. Wie zij zijn tezamen met hun inspirerende en intrigerende woorden, ingeleid door de redactie, treft u in dit boekje aan.

Gespreksleiders tijdens de avond waren leden van ondervereniging Lancet van Virgiel:

Angela Hanna, Renske Timmerman, Lars Geluk en Tjitske Henstra.

Günther Sturms Pastor (RK) sloot de avond af met een dankwoord.

Vertegenwoordigers van de volgende organisaties namen deel:

Studieverenigingen:

ID
Praktische Studie
Variscopic
Christiaan Huygens,
Curius
Leeghwater

Studentenverenigingen:

Sanctus Virgilius
CSFR Civitas Studiosorum
in Fundamento Reformato
Dispuut Johannes Calvijn
Delft United
Proteus Eretes

Allen die deze avond tot een 'Lab for New World' hebben gemaakt zijn wij zeer dankbaar!

Over MoTiv

MoTiv richt zich op het welzijn van studenten, op hun vorming tot geïnspireerde en verantwoordelijke ingenieurs en op de opbouw van de campus-gemeenschap van de TU Delft. Dat doen we door middel van trainingen, life coaching, ondersteuning bij verlies, en door een verscheidenheid aan activiteiten gericht op reflectie en verbinding. We zijn er voor alle campus-gebruikers en opereren in opdracht van het College van Bestuur in samenwerking met ESA (Education and Student Affairs TU Delft). MoTiv wordt in haar lange bestaan als studentenpastoraat te Delft gesteund door de Protestantse Kerk in Nederland en de Rooms-Katholieke Kerk.

MoTiv: We care, inspire and connect!

Colofon

MoTiv, info@motiv.tudelft.nl

Design & Fotografie: Joram Boumans

**Niets van deze uitgave mag worden verveelvoudigd of verspreid
zonder voorafgaande toestemming van MoTiv.**

Delft, januari 2022

Dr. Ir. Ad Straub is Associate Professor of Public organizations and Public Procurement in construction.

Daarnaast beheert Ad Straub als vrijwilliger het monumentale MoTivpand aan de Voorstraat 60 en is hij dichter.

Een proeve

Een roestige opstelling.
D' oude wereld smaakt bitter
geurt muf, bedompt
Verbeelding loopt vast
piept, kraakt, verstijfd.
De dialoog hapert
't mechaniek sputtert.
Het sist, borrelt, kookt
Dooft uit, spat uiteen.

Stukjes samenleving
pruttelen, kleuren
bouwen, funderen
hypothese van recht.

Een nieuwe wereld
in het hier en nu.
Eigen hand en geest
zoeken naar het echt.
Met ruis, onzekerheid, niet
afgemeten, afgewogen.
Plaats voor dromen, een
levenslange leerervaring
waarin vrede zichtbaar is.

Ad Straub

Ds. Renske Oldenboom is studentenpastor, verbonden aan de PG Delft.

Zij is één van de vijf MoTiv partners.

Beste mensen,

Wat geweldig dat we hier bij elkaar kunnen zijn met zo'n mooi gezelschap! Hartelijke welkom allemaal.

'Lab for a new world'. Laboratorium voor een nieuwe wereld. Hoe gaat die wereld er de komende tijd uit zien? Er zijn grote veranderingen gaande. De energietransitie, digitalisering en robotisering, in de behandeling van ziektes en dan is er nog de enorme kloof tussen arm en rijk die verscheurend werkt. Ik snap wel dat je soms de krant niet meer wilt lezen. Er gaat heus wel wat de goede kant op, maar er zijn ook veel zorgen. Het is aanpoten voor mensen die deze problemen willen aanpakken en oplossen! Maar gelukkig staan we er niet alleen voor.

Diner Pensant. Vanavond gaan we, onder het genot van een lekker diner en een goed glas, nadenken. Reflecteren; Penser! We doen dat met elkaar. Met gesprekspartners. Al onze genodigden doen dat als zichzelf, als persoon, maar ook vanuit hun functie en verantwoordelijkheid: studentenbesturen, studentenleiders, onderwijsdeskundigen, MoTiv-bestuurders en professoren.

Hoe zijn we hier?

Laten we onszelf beschouwen als leiders, mensen die durven na te denken over ingenieur-zijn in deze wereld. Die de uitdagingen zien, niet bang zijn om koers uit te zetten, met vallen en opstaan, magie en tragiek. Dat kan alleen in samenwerking met anderen.

Wij van MoTiv hebben het emeritaat van onze collega Hans van drongelen als aanleiding aangegrepen om dit diner voor jullie te organiseren. Wij vinden het vanuit onze professie en drijfveren belangrijk om bij te dragen aan de reflectie op, het nadenken over wat een ingenieur van de TU Delft is en moet zijn. Ethisch, technisch, filosofisch en misschien zelfs wel theologisch. Wat is of wat moet onderwijs zijn in deze tijd? Hoe zorgen we dat 'onze' studenten zich goed, 'wel' voelen? Wat is een goede ingenieur van de toekomst? Hoe moet de nieuwe wereld eruit zien? De TU is eigenlijk een groot laboratorium voor een nieuwe wereld! En MoTiv draagt daar, vanuit een hele brede stroom van levensbeschouwelijke opvattingen, dromen en vergezichten graag aan bij.

Nu weet ik dat we hier veel oplossingsgerichte mensen in huis hebben. Maar vanavond wil ik jullie vragen om niet meteen in oplossingen te denken, maar rustig de woorden van de sprekers te wegen en je eigen gedachten te formuleren en de tijd daarvoor te nemen.

Een paar jaar geleden fietsten mijn man en ik van Denver naar Seattle. En zoals Amerikanen dan zijn, in Denver al, werden we met onze fietsen en bagage aangemoedigd en bewonderd. 'Where are you going?' Seattle, wow! En dan zei ik bescheiden en een beetje nerveus: 'Ja, maar we beginnen pas, we weten nog niet of we het halen.' Van een dame kreeg ik toen het antwoord dat mij de hele reis is bijgebleven en heeft geïnspireerd om goed om mij heen te kijken. Zij zei: 'Dat doet er niet toe: Het gaat om de weg, niet om het einddoel.' En zo is het ook vanavond.

Ik wens jullie een hele fijne avond!

Professor dr. ir. Hans Hellendoorn is voorjaar 2021 benoemd tot Pro Vice Rector Magnificus Joint Education Affairs aan de TU Delft.

Hij heeft een warm hart voor het welzijn van studenten en medewerkers aan de universiteit.

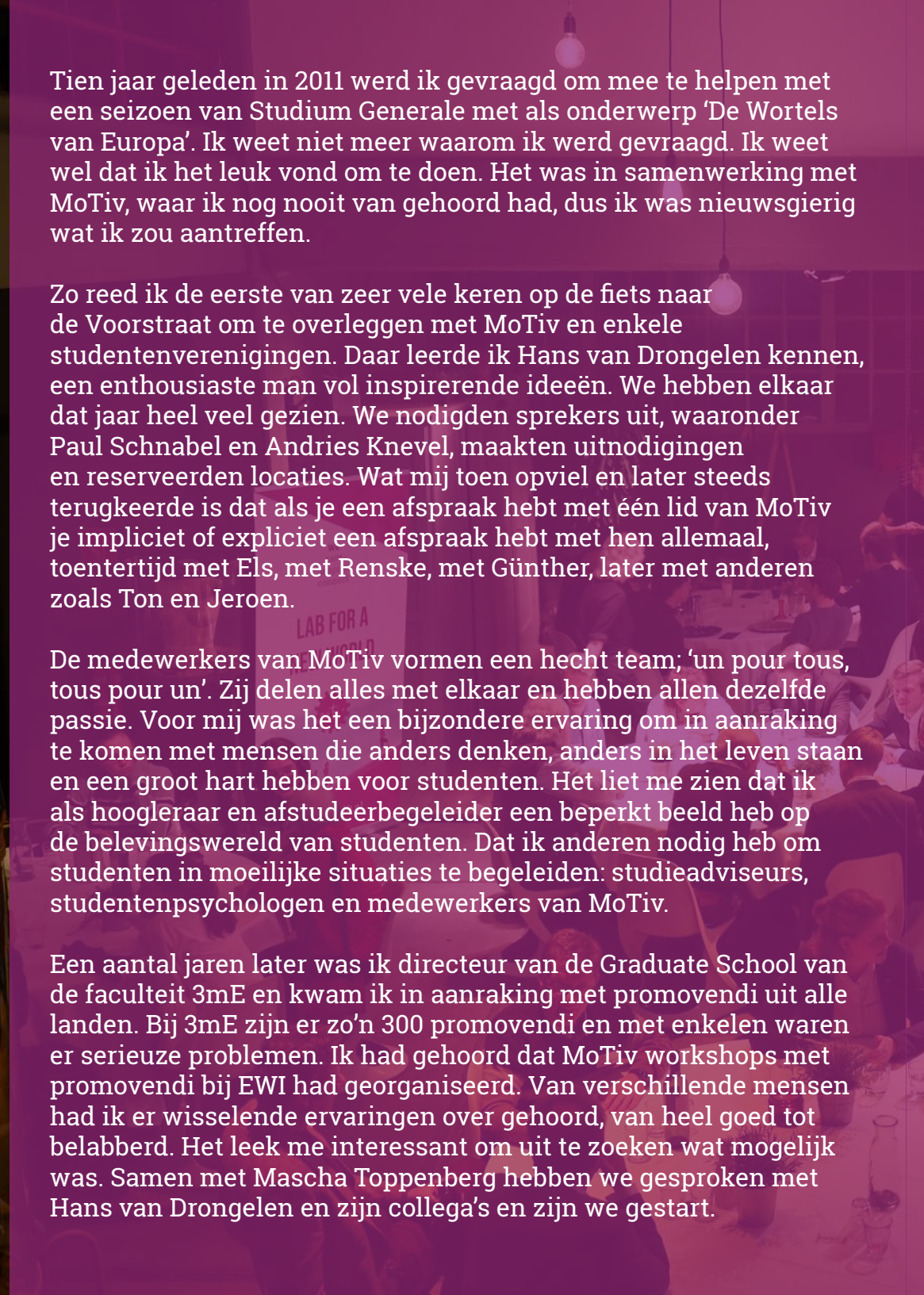

MoTiv cares: “Hoe zorgen we voor een inclusief klimaat binnen een exclusieve universiteit?”

De TU Delft is uitgegroeid tot een exclusieve internationale topuniversiteit dankzij een grote focus op het leveren van uitmuntende prestaties door studenten, promovendi en onderzoekers.

De keerzijde van deze medaille is dat veel mensen bij de TU Delft een grote druk kunnen ervaren; soms een te grote druk. MoTiv blijkt succesvol te zijn geweest in het verlichten van die druk en heeft daarmee mede een basis gelegd voor het verbeteren van het studie- en onderzoeksklimaat binnen de TU Delft.

Hoe kunnen we hierop voortbouwen om te komen tot een inclusief klimaat op een exclusieve universiteit?

Tien jaar geleden in 2011 werd ik gevraagd om mee te helpen met een seizoen van Studium Generale met als onderwerp 'De Wortels van Europa'. Ik weet niet meer waarom ik werd gevraagd. Ik weet wel dat ik het leuk vond om te doen. Het was in samenwerking met MoTiv, waar ik nog nooit van gehoord had, dus ik was nieuwsgierig wat ik zou aantreffen.

Zo reed ik de eerste van zeer vele keren op de fiets naar de Voorstraat om te overleggen met MoTiv en enkele studentenverenigingen. Daar leerde ik Hans van Drongelen kennen, een enthousiaste man vol inspirerende ideeën. We hebben elkaar dat jaar heel veel gezien. We nodigden sprekers uit, waaronder Paul Schnabel en Andries Knevel, maakten uitnodigingen en reserveerden locaties. Wat mij toen opviel en later steeds terugkeerde is dat als je een afspraak hebt met één lid van MoTiv je impliciet of expliciet een afspraak hebt met hen allemaal, toentertijd met Els, met Renske, met Günther, later met anderen zoals Ton en Jeroen.

De medewerkers van MoTiv vormen een hecht team; 'un pour tous, tous pour un'. Zij delen alles met elkaar en hebben allen dezelfde passie. Voor mij was het een bijzondere ervaring om in aanraking te komen met mensen die anders denken, anders in het leven staan en een groot hart hebben voor studenten. Het liet me zien dat ik als hoogleraar en afstudeerbegeleider een beperkt beeld heb op de belevingswereld van studenten. Dat ik anderen nodig heb om studenten in moeilijke situaties te begeleiden: studieadviseurs, studentenpsychologen en medewerkers van MoTiv.

Een aantal jaren later was ik directeur van de Graduate School van de faculteit 3mE en kwam ik in aanraking met promovendi uit alle landen. Bij 3mE zijn er zo'n 300 promovendi en met enkelen waren er serieuze problemen. Ik had gehoord dat MoTiv workshops met promovendi bij EWI had georganiseerd. Van verschillende mensen had ik er wisselende ervaringen over gehoord, van heel goed tot belabberd. Het leek me interessant om uit te zoeken wat mogelijk was. Samen met Mascha Toppenberg hebben we gesproken met Hans van Drongelen en zijn collega's en zijn we gestart.

'Er stonden veel stiltes en reflecties in het programma, en iets als een 'knutselmiddag?'; niet datgene waar wij direct aan dachten'.

'ik denk dat deze ervaring voor veel deelnemers baanbrekend was.'

Van de Benelux-conferentie, een jaarlijks congres voor promovendi in de regeltechniek, wist ik dat studenten het leuk vonden om samen in een huis op een huisjespark te zitten, dus reserveerden we bij Roompot in Kijkduin een aantal jongenshuizen, een meisjeshuis, een huis voor MoTiv en voor twee secretaresses die hielpen bij de catering en hun gezin bij zich hadden. Een weekend van vrijdagmiddag tot zondagmiddag bij het strand voor promovendi. Mascha en ik hebben ons een paar keer achter de oren gekrabd bij het programma dat MoTiv had opgesteld: er stonden veel stiltes en reflecties in, en iets als een 'knutselmiddag'; niet datgene waar wij direct aan dachten, maar we gaven MoTiv het voordeel van de twijfel.

Dat was terecht; de workshop was een eclatant succes. De promovendi kwamen echt met elkaar in gesprek. Er kwamen tal van persoonlijke vraagstukken en ook worstelingen op tafel. Extreem gesloten studenten openden zich, lieten zich kennen en één heel stil Chinees meisje danste zelfs op tafel. We hebben de workshop een paar keer herhaald, ik denk dat deze ervaring voor veel deelnemers baanbrekend was.

Met het uitbreken van de coronacrisis kwamen veel Tenure Trackers (veelbelovende wetenschappers die een traject afleggen om een vaste plaats in de wetenschappelijke staf van de universiteit te verkrijgen; red.) in de problemen. De lat ligt voor hen heel hoog. Zij moeten scoren met publicaties, onderwijs, projecten en organisatorische taken. Velen zijn angstig en onzeker, en het lange thuiszitten hielp niet mee om hun zelfvertrouwen op te krikken. Om hen tegemoet te komen heeft Rob Mudde (Vice Rector TU Delft; red.), die inmiddels een samenwerking met MoTiv had opgezet, mij gevraagd de deur naar de faculteiten open te zetten, te beginnen bij 3mE. Ik heb lang met MoTiv gesproken wat het inhoudt een Tenure Tracker te zijn en waar de zorgen liggen. De bijeenkomsten moesten online en MoTiv stelde een programma voor één week op met vijf bijeenkomsten van anderhalf uur, meestal in de ochtend. We nodigden Tenure Trackers uit en waren behoorlijk gespannen op de afloop. Tenure Trackers zijn hoog opgeleid, intelligent en er op gespitst om hun eigen problemen op te lossen. Dat ging tijdens hun studie en promotie altijd probleemloos, dus als dat niet meer lukt kunnen zij daar slecht mee omgaan. Hoe zou dat aflopen?

Opnieuw was het een eclatant succes. Hans en zijn collega's hadden de deelnemers gevraagd hun bevindingen met mij te delen en ik sloeg achterover van de lovende replieken. Opnieuw bleek dat de aanpak van MoTiv met veel stiltes, wachten, vragen en reflecteren de juiste snaar raakte. Het bleek dat wat voor studenten en promovendi werkt, ook voor Tenure Trackers werkt. Zij willen heel graag vertellen wat hen zorgen baart en waar ze wakker van liggen. We hebben een reeks vervolgworkshops georganiseerd met Tenure Trackers van alle afdelingen van 3mE en zijn MoTiv nog steeds dankbaar voor hun inzet. Daarna was de faculteit EWI aan de beurt, waar het net zo'n groot succes bleek. Alle Tenure Trackers hebben daar de workshop gevolgd en meteen daarna een reeks postdocs. De volgende faculteit is Lucht- en Ruimtevaarttechniek. Studenten, promovendi, Tenure Trackers.

De TU Delft claimt een inclusieve cultuur te hebben. Maar hoe zit het eigenlijk?

De liberalisering en individualisering in de maatschappij zijn niet aan de universiteiten voorbijgegaan. Steeds meer verantwoordelijkheid ligt bij het individu. Tegelijkertijd heeft de TU door krachtig management het niveau van de universiteit enorm verhoogd: van middelmatige universiteit tot topuniversiteit die internationaal zowel qua onderzoek als onderwijs gewaardeerd wordt. Bindend studieadvies, leenstelsel, strakke curricula en sociale druk voor studenten. Go-no go, jaarlijkse gesprekken, Graduate School en Doctoral Education voor promovendi. Tijdelijke contracten, midterm-evaluaties, Basiskwalificatie Onderwijs en Personal Development programma's voor onderzoekers. De vruchten van dit beleid zijn goede studenten die snel studeren, veel meer promovendi die op tijd en succesvol promoveren en onderzoekers die internationaal meetellen. Een enorme stijging van het niveau van onze universiteit, waar wij trots op zijn.

'Hoe kunnen we de universiteit op topniveau laten meedraaien met een inclusievere cultuur?'

De 'vruchten' van dit beleid zijn ook: druk, angst, onzekerheid, burn-outs, ongewenst ontslag. Een exclusieve, competitieve cultuur waarin de besten floreren, terwijl het anderen te veel wordt. Wat wij doen met MoTiv, studieadviseurs en werkgroepen voor studieklimaat en studentenwelzijn is studenten en medewerkers helpen binnen het systeem tot hun recht te laten komen. Wij reiken hun hulpmiddelen aan om beter te functioneren. Dat werkt goed, maar is dit geen symptoombestrijding?

De uitdaging voor de komende tijd is te zoeken naar de kern van het probleem: hoe kunnen we de universiteit op topniveau laten meedraaien met een inclusieve cultuur? Uiteraard willen we niet in kwaliteit achteruitgaan; in zekere zin willen we graag exclusief zijn. Maar hoe doen we dat zonder stress, angst of onzekerheid te creëren? En hoe kunnen we promovendi en universitair docenten langs verschillende meetlatten leggen? Dat is een vraag die ik graag ook bij MoTiv neerleg. 'Un pour tous, tous pour un'.

Hoe geven studenten invulling aan zorg voor elkaar, inspiratie en verbinding?

A photograph of three students on a stage. On the left, a woman with long blonde hair, wearing a black blazer and black pants, stands with her back to the camera, gesturing with her hands. In the center, a man in a white shirt holds a microphone. To his right, another man in a dark jacket stands near a black podium. In the foreground, there are two large, vintage-style floor monitors on stands. To the right, a large, ornate Buddha statue is visible. The background features a staircase and large windows.

Tim Verwer, Thomas Swüste, Nena Schenk zijn leden van het 28e bestuur van Studievereniging Technische Bestuurskunde 'Curius' 2020-2021.

MoTiv traint vele studentenbesturen. 'Curius' heeft mede door Covid en een tragisch sterfgeval het afgelopen jaar een innige band opgebouwd met MoTiv.

Tim Verwer, Thomas Swüste, Nena Schenk, en Eva Lijnen hebben in samenwerking met MoTiv gereflekteerd op het leiderschap van hun studievereniging tijdens de leiderschapscompetitie van de International Leaderships Association in oktober '21 te Genève. Drie leden van het bestuur delen hun ervaringen. Een belangrijk verhaal.

Nena Schenk: Nieuwe verbindingen bieden perspectief

Je kunt de pandemie niet oplossen, maar je kunt wel wat doen om het voor elkaar draaglijker te maken. De pandemie heeft invloed op alle bestuurders. Daar kwam het overlijden van een commissielid nog bovenop. Dat hakte er binnen onze vereniging hard in. Naast de emotionele schok, kregen we met hele praktische zaken te maken. Wij hebben, zonder bekend protocol, geprobeerd zoveel mogelijk samen te zijn en te besluiten. We hebben steun bij elkaar gezocht en met partijen om ons heen zoals met andere studieverenigingen, de faculteit en Motiv. Dat is eigenlijk heel goed gegaan en heeft ook nieuwe, mooie samenwerkingen opgeleverd. Dat hielp niet alleen voor ons persoonlijk, maar ook voor heel veel andere leden binnen de vereniging. Zonder deze gebeurtenissen was dat niet zo snel gebeurd.

‘En zo zie je maar dat ook de meest donkere dingen mooie andere dingen kunnen opleveren.’

Het overleden commissielid leek de meest opgewekte persoonlijkheid te zijn van onze vereniging. Maar dat bleek slechts schijn. En hij bleek niet de enige te zijn met wie het minder goed ging dan we hoopten. Veel mensen zien het leven niet altijd meer zitten. Laat het een les zijn voor de aankomende tijd. Alles verandert, ook weer in de goede richting. Vergeet alleen niet te kijken naar de mensen om je heen die ook die veranderingen lastig vinden. Door om te zien naar elkaar en nieuwe verbindingen aan te gaan waar

Tim Verwer: Zie om naar elkaar

Je bent niet verantwoordelijk voor de oplossing van het probleem, maar je hebt wel de mogelijkheid om bij te dragen.

'Aan het roer van een vereniging staan, betekent dat je mensen een doel geeft, vriendschappen laat creëren en een plek om thuis te komen en gezien te worden biedt.'

Dat hebben veel studenten moeten missen en gemist in coronatijd. Ondanks de omstandigheden proberen we als vereniging toch deze kernwaarden te blijven vervullen. Maar dat kan niet als je ook niet aan jezelf denkt. Soms komen er immers onverwachte hobbels op je pad. Zorg er dan voor dat je rustig blijft, sta stil bij je eigen behoeften en bij die van je bestuur. Zie om naar elkaar. Want samen gaat het gemakkelijker.

Thomas Swüste: Door inspiratie en creativiteit overeind gebleven

In ons jaar hebben we te maken gekregen met de bekende coronahobbels. Campus en ontspanningsmogelijkheden gingen dicht, dan weer open, dan weer dicht en nu voorlopig weer open. Maar daarnaast gingen we als bestuur ook door een lastige tijd. Toch is het ons gelukt creatief te blijven, door te bedenken wat voor rol we konden vervullen voor de verschillende groepen leden. Daar zijn meerdere nieuwe initiatieven of aangepaste bestaande ideeën uit voortgekomen. Mijn perspectief op mijn bestuursjaar is daardoor veranderd, verbeterd en verduidelijkt. Moet alles überhaupt wel zoals het steeds was of is iets nieuws ook goed? Door de voortdurende onzekerheid was het moeilijk een eenduidige richting te kiezen en dan was er ook nog het verantwoordelijkheidsgevoel voor anderen, commissies, leden. Door inspiratie en creativiteit zijn we overeind gebleven.

Stella van der Meulen Msc is Senior Policy Advisor bij TU Delft's Education and Student Affairs (ESA).

Ze is iemand met een enorme betrokkenheid en gedrevenheid als het gaat om welzijn en onderwijsinnovatie.

MoTiv werkt samen

De coronapandemie is een collectieve grenservaring geworden: een ervaring waarbij we tegen onze bestaande grenzen aanlopen. We worden voor de keuze gesteld ons aan te passen of onze grenzen te verleggen.

Is ook in het onderwijs co-creatie de nieuwe weg?

Alles wordt nieuw?

Toen ik werd gevraagd voor deze avond kwam er een herinnering bij mij op. Vroeger op de zondagsschool leerde ik een mooi kinderliedje: 'Stil maar, wacht maar, alles wordt nieuw'. Als kind gaf me dat het fijne gevoel dat ik veilig was en alles altijd goed zou komen. Dat bleek later toch niet helemaal het geval te zijn. Covid was een illustratie van hoe kwetsbaar onze wereld en ons menszijn is. En hoeveel zaken er buiten onze invloedssfeer liggen. De wereld kwam knarsetandend even tot stilstand. En terwijl dat gebeurde, werden wij in het onderwijs juist gevraagd om alles op alles te zetten om het onderwijs door te kunnen laten gaan. Het was enerverend en lastig om dat thuiswerkend te doen. En tegelijkertijd voelde ik mij meer dan ooit onderdeel van de TU-gemeenschap.

In de verwachting dat we het ergste nu achter de rug hebben, beginnen we ons te verhouden tot een nieuwe situatie.

'Wordt alles nieuw na Covid?

Nee, ik denk het niet.'

Aan de andere kant: elke dag biedt een nieuwe kans om dingen op een andere manier te doen en allerlei onderwerpen worden opnieuw gekalibreerd. Op onderwijsvlak hoorden we hoeveel waarde het samenzijn op de campus heeft. De waarde van verbinding tussen docenten en studenten en van de verbinding tussen studenten onderling. En dus kijken we naar hoe we die onderwijsmomenten nog beter kunnen benutten. En we evalueren wat er goed werkte bij de online lessen want daarin zaten onverwachte mogelijkheden.

De vraag is hoe we kunnen komen tot een nieuwe ideale onderwijsmodus? En daar begin ik wel te dromen van een 'nieuw normaal' waarin ik co-creatie als centraal thema zie. De vragen en problemen van de wereld zijn immers zo groot dat we daar alleen samen uit kunnen komen. Ik hoop dat we elkaar vinden, in het verlangen een betere wereld te creëren.

We onderwijzen voor studenten, zij gaan hiermee de wereld in en gebruiken het voor hun toekomst. En zij hebben ook de toekomst. Mijn droom is om het onderwijs meer en meer als co-creatie met studenten samen vorm te geven. Dit past ook binnen het doel van het Delftse Study Climate programma waarvan ik de programmaleider ben. Dit programma wil het student-succes vergroten en hierbij spelen studentenwelzijn, persoonlijke ontwikkeling en student centredness een grote rol. Maar ook een open en veilig leerklimaat met als basis gelijkwaardigheid, wederzijds respect en nieuwsgierigheid naar een ander perspectief dan je eigen perspectief.

Ik zie studenten van alles ondernemen, wat mij sterkt in de overtuiging dat co-creatie met studenten kan en dat studenten daar ook zin in hebben. Zo waren er ten tijde van de corona-lockdown, studenten die het initiatief '5voor12' oprichtten. Om zo verantwoordelijkheid te nemen voor de rol van jongeren in het beperken van de verspreiding van corona. En vervolgens organiseerden zij ook dingen om het leven toch nog een beetje leuk te houden en studenten te ondersteunen in coronatijd. Een ander mooi voorbeeld is Sommalife, waar TU-studenten meedraaien in een start-up in Ghana om het leven van plattelandskinderen en vrouwen te verbeteren. Ze doen dat onder andere door geld binnen te halen voor een zaaiprogramma om zo continuïteit van de landbouw en de verdiensten van de vrouwen te waarborgen.

En een derde voorbeeld: op Education Day vorige week, sprak een student mij aan en hield een gloedvol betoog over waarom het goed zou zijn om duurzaamheid nadrukkelijk in het onderwijs te integreren. En hoe hij en zijn GreenTeam-collega's docenten daarbij helpen, omdat zij als studenten vinden dat duurzaamheid in alle opleidingen verankerd hoort te zijn.

“Ik zie studenten van alles ondernemen, wat mij sterkt in de overtuiging dat co-creatie met studenten kan en dat studenten daar ook zin in hebben.”

Ik sprak daar ook een Bouwkunde-docent die elk jaar tien weken samen met vijftien masterstudenten een geweldig project doet. Ze maken een object, van ontwerp tot en met realisatie, op een locatie in Nederland. Gedurende deze 'expeditie' treden de docenten steeds verder naar de achtergrond. Ze faciliteren het leerproces en laten de studenten meer en meer de leiding nemen en het samen oplossen. De studenten ontwikkelen zich snel en na afloop zijn zij op veel vlakken vaardiger geworden. En de docenten leren van iedere groep studenten iets nieuws. Ik vond het een heel inspirerend voorbeeld van onderwijs waar die co-creatie al werkelijkheid is geworden.

Ik heb nog wel allerlei vragen over hoe we dit kunnen gaan realiseren:

- Hoe kunnen we al onze studenten zo'n ervaring bieden tijdens hun studie?
- Hoe kunnen we tijd vrij spelen van docenten, zodat zij dit kunnen doen zonder dat het ten koste gaat van hun privéleven?
- Wat is hiervoor nodig van studenten?
- En hoe kunnen we co-creatie-onderwijs goed ondersteunen?

Dit lijkt mij een geweldig avontuur voor de toekomst! De tijd zal leren of dit het nieuwe normaal wordt.

MoTiv inspireert: 'Reflective engineering'

MoTiv wil aan de TU zorgen, verbinden en inspireren. Omdat inspiratie aan de basis ligt van nieuwe ideeën, ontwerpen en initiatieven. En omdat bestaande routines af en toe geijkt moeten worden aan oude en nieuwe inspiratiebronnen en idealen. Zoals Kant schreef: 'Gedanken ohne Inhalt sind leer, Anschauungen ohne Begriffe sind blind'. Aan ingenieurs wil Kant daarmee misschien zeggen dat denken zonder handelen nutteloos is, maar dat gedachteloos handelen evenmin aan te bevelen is.

Filosoof Ibo van de Poel roept op tot reflective engineering. Hij ziet de wereld als levend laboratorium, waarin nieuwe dingen uitgetest kunnen worden, maar waarbij we ons ook op intenties en wenselijkheid moeten bezinnen.

Professor dr. ir. Ibo van de Poel
is Antoni van Leeuwenhoek
Professor in Ethics and Technology
at the School of Technology,
Policy and Management at Delft
University of Technology.

Hij is een autoriteit op het gebied
van Responsible innovation.

'Lab for a new world' is de titel van deze avond. Dat gaat over de wereld na Covid, maar natuurlijk ook over andere zaken, zoals klimaatverandering. Maar ook: hoe gaan we om met nieuwe technologieën zoals kunstmatige intelligentie en kwantumtechnologie? Ik hou van de labmetafoor en ik zal u zo uitleggen waarom, maar eerst iets over reflective engineering. Ik was namelijk gevraagd daar iets over te zeggen.

Een vreemde term zult u misschien denken. Misschien is het zelfs wel een contradictio in terminis: een term die zichzelf tegenspreekt. Immers, engineering gaat over techniek, over dingen doen en bouwen, en is vaak niet zo reflexief. Toen ik hier meer dan twintig jaar geleden ethiekonderwijs kwam geven en een cursus moest ontwikkelen voor civiele techniek werd me verteld dat de civiel ingenieurs altijd eerst beton stortten want praten konden ze daarna altijd nog wel doen. Dan lag die weg of brug er maar vast. Ik geloof wel dat dat veranderd is, maar ingenieurs zijn nog steeds wel van dingen doen en maken en minder van reflectie, en zeker niet van filosofische reflectie.

Filosofen daarentegen geloven vaak dat je dichterbij de waarheid komt door je van de wereld af te keren. Denk aan de beroemde grotmetafoor van Plato. Wat we zien in het dagelijks werkelijkheid zijn volgens Plato slechts de schaduwen van de ware ideeën en vormen. Als we de dichterbij de echte waarheid willen komen moeten we ons van de wereld afkeren en al helemaal niet nieuwe dingen bouwen of experimenteren. Dat leidt alleen maar af van waar het werkelijk om gaat.

"Onze wereld is één groot living lab waar we vragend, zoekend en dingen uitproberend langzaam verbetering in aan proberen te brengen. Door te denken voordat we doen, daarom reflective engineering, maar uiteindelijk vooral ook door te doen."

Ik geloof trouwens dat Plato ongelijk had, en gelukkig zijn er ook filosofen die dat met mij denken. Zoals de Amerikaanse filosoof John Dewey, een van de grondleggers van het filosofisch pragmatisme. Dewey geloofde dat ethische normen en waarden hypothesen zijn die uitgetest worden door er naar te handelen; en soms zal dan blijken dat ze niet voldoen in nieuwe situaties. In tegenstelling tot wat Plato geloofde is moraal dus veranderlijk. Niet omdat moreel relativisme juist is, maar omdat de wereld waarin we leven verandert en dus ook een veranderende moraal nodig is om goed te leven en goed te doen.

A Lab for a new World

"MoTiv cares, inspires and connects"

Luidt het mission statement van MoTiv. Hans van Drongelen kijkt terug op zijn loopbaan als theoloog binnen de wereld van de techniek, waarin hij ontdekte dat hij een 'Revealer' is. Dat was niet zozeer de invulling die hij zelf had gekozen, maar was vooral ook een manier van werken die paste bij de omgeving die zich om hem heen verandert. Een omgeving die zich voortdurend blijft veranderen en waarin mensen als Hans -met die anderen- helpen onthullen wat die veranderde omgeving van ze vraagt.

Ds. Hans van Drongelen

jubilaris en scheidend studentenpastor (PKN) in Delft.

Hans is één van de vijf MoTiv-partners.

What's in a name?

Wat zegt deze titel?

Het roept op tot verandering en biedt tegelijk perspectief.

De Duitse filosoof Peter Sloterdijk heeft ruim tien jaar geleden een boek gepubliceerd dat heet: "Je moet je leven veranderen". Dit 'moeten' is voor hem een imperatief. In het Duits staat ook MUSS en niet SOLL. Du sollst dein Leben ändern, dat is vrijblijvend. Je kunt het ook niet doen. Maar er is geen keuze, verandering dringt zich aan je op op en daarop moet je reageren, of je wilt of niet.

Voor Sloterdijk is het leven een grote oefening – de mens is een 'oefenwezen', -zo noemt hij dit-, dat zich al proberend en onderzoekend, ontdekt. En in deze levenslange oefening is de mens constant bezig zich immuun te maken voor alles wat hem bedreigt. We zijn naast 'oefenwezen' ook een 'immuunwezen': een mens die erop gericht is voortdurend veiligheid voor zichzelf te creëren. We zijn er de afgelopen twee jaar in de Covidcrisis achtergekomen hoe waar en noodzakelijk dit is.

Je moet je leven veranderen. Dat is een continu proces. Het is nodig om te overleven. Je moet je plaats in het leven voortdurend herijken. Nieuwe benaderingen uitvinden. Reageren om te continueren. Dit betekent: van spoor wisselen, van rol wisselen. Dit veranderen doe je meestal niet zelf; het zijn andere omstandigheden, andere mensen die je hierbij helpen.

Ik ben door het werken op deze universiteit veranderd. Ik ben theoloog. Wat zoekt een theoloog op een technische universiteit? Een vraag die jullie meteen zullen stellen. Dat dit een boeiende vraag was, daar kwam ik pas na een tijdje achter.

Door de manier waarop technici denken, het wereldbeeld dat zich achter techniek bevindt, moest ik mijn werk veranderen. Ik moest mijn manieren van doen veranderen. Niet zenden, maar ontvangen. Luisteren wat er hier rondgaat, waar studenten, docenten en staf mee bezig zijn. Om dan de spirit waar mensen hier mee werken, te ontdekken en te herkennen als de drijvende kracht van deze universiteit. Problemen oplossen, de wereld beter maken, alles wat ons bedreigt – in de taal van Sloterdijk – immuniseren. Dit is een geweldig grote én mooie opgave.

In dit veranderingsproces dat ik doormaakte, samen met de collega's, zocht ik naar de benaming van de nieuwe rol die we aan het ontwikkelen waren. Als theoloog hoop je misschien op het verschijnen van een engel die je een nieuwe werkelijkheid of waarheid openbaart. In mijn geval was het, heel logisch gezien de omgeving waarin ik werkte, een computeringenieur uit Seattle.

Mijn collega Ton Meijknecht en ik waren op een congres van professoren en docenten in het technisch onderwijs in de VS uitgenodigd om iets te vertellen over onze veranderde werkwijzen. Om die verandering – Man muss sein Leben ändern, nietwaar? – hadden we ervoor gekozen om geen geleerd referaat te houden over onze bevindingen, maar een film te laten maken door studenten van de TU. Een film waarin ze zich uitspreken over waarom ze voor techniek gekozen hebben, wat hen drijft, maar vooral ook wat hen boeit: hun diepste motivatie. Een kleine film, met kleine middelen, geen Hollywood-productie, maar volstrekt en vooral open en eerlijk. 'De Dijk' heet deze film, of in het Engels: 'Look, what a great leveal!'

'Door jullie heb ik de ware betekenis van mijn beroep weer teruggevonden. Jullie zijn voor mij 'true revealers!''

Na de voorstelling en het gesprek met de zaal zeiden mensen achteraf: 'Zo hebben wij nooit met elkaar gesproken!'. En in de hal, na het zien van de film verschijnt opeens die computeringenieur voor me en zegt: 'Toen ik zag dat jullie een verhaal zouden houden, verwachtte ik daar eerlijk gezegd niet veel van. Ik dacht theologen, dominees, die ken ik, ze zullen wel het vingertje heffen en ons technici waarschuwen voor onze menselijke overmoed en zo meer. Maar wat jullie deden was totaal anders: jullie hebben met jullie film een diepe indruk op mij gemaakt.' Hoe dan? 'Door de ware betekenis van mijn beroep te onthullen en aan mij terug te geven. Ik was deze kwijtgeraakt, maar door jullie heb ik hem weer teruggevonden. Jullie zijn voor mij TRUE REVEALERS!'.

Pats! Dat was een regelrechte openbaring. Het waren er zelfs twee: een voor hem, en een voor mij, omdat ik een prachtige benaming kreeg voor die veranderde rol in de technische wereld. Ik was een revealer, iemand die de diepe waarheid die voor mensen van belang is boven water krijgt, waarmee ze hun rol in de wereld van techniek kunnen verstevigen en hun oefening in het leven met meer overtuiging, met meer élan kunnen continueren.

Nu kom ik weer op de vraag van het begin: 'What's in a name?' Wat is dit, wat betekent 'Lab for a new world'?

Wat ik hier besprak zit er allemaal in:

- De verandering die moet! Er is geen keuze. Om te kunnen zijn wie we moeten zijn in ons leven, moeten we ons overgeven aan verandering;
- Het leven is een laboratorium waarin we gezamenlijk aan het werk moeten (oefenen) om de problemen die we als globale samenleving hebben op te lossen; te immuniseren;
- We moeten veranderen om te leven. Aan die verandering werken jullie hier elke nieuwe dag;
- En dit werk moet telkens weer herontdekt, gezien, hervonden worden: revealed, om de motivatie overeind te houden.

Ik dank mijn collega's voor de samenwerking, het MoTiv-laboratorium waar ik deel van mocht uitmaken. Dank aan de sprekers van vanavond die hun gedachten en gevoelens op basis van de titel aan ons hebben geopenbaard in prikkelende en stimulerende bijdragen. Ik dank de studenten die het diner pensant tot leven hebben gebracht aan de tafels, de deelnemende studenten en gasten, die het gesprek zijn aangegaan en zo een bijdrage hebben geleverd aan dit laboratorium voor een nieuwe wereld.

LAB FOR A
NEW WORLD

We
can
inspire
connect

LAB FOR A
NEW WORLD

We
can
inspire
connect

